

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Soiden luonnontilaisuusluokittelu ja sen soveltaminen

Eero Kaakinen
23.3.2011

Soiden luonnontilaisuuden luokittelun tarve

- paine niukentuneen suoluonnon säästämiseen on kasvanut
- luonnontilaisuuden käsitteelle kaivataan objektiivista pohjaa, jollaista tarvitaan maankäyttösuunnitelmia ja -päätöksiä tehtäessä

Luokittelun perustana on

- suon vesitalouden luonnonmukaisuus, jota arvioidaan ojien esiintymisellä (kuivatustilanteella), vedenpinnan korkeudella ja kasvillisuudella

Luokitus koskee laajempia suoalueita, ei suokuvioita

- suoyhdistymät ja suokokonaisuudet tarkastelun kohteena
=> luokittelu ei siten kilpaile geologiassa ja metsätaloudessa käytettävän piste- ja kuviokohtaisen luokittelun kanssa (luonnontilainen, ojikko, muuttuma, turvekangas)

SUOYHDISTYMIEN TAI SUOKOKONAISUUKSIEN

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Märkides, trafik och miljöcentralen

Centre for Economic Development, Transport and the Environment

LUONNONTILAISUUSASTEIKKO

Luonnontilaisuuteen perustuva yleisen luontoarvon luokittelu

Kuiva		Kasvill	Veden
LUONNONTILAISET			
5	Suolla ja sen välittömässä läheisyydessä ei häiriötekijöitä.	ISUUS	pinta
4	Suon välittömässä läheisyydessä tai reunassa häiriö(itä), esim. oja, tie tms., jotka eivät aiheuta näkyvää muutosta suolla. Osassa keidassoiden laiteita voi kuitenkin olla vesitalouden muutoksia.	Suokasvillisuus vallitsee aluskasvillisuudessa (pl. luontaisesti ruoppaiset tai pohjakerrokseltaan sulkeutumattomat suotyyppit). Osassa keidassoiden laiteita voi olla vähäisiä kasvillisuuden muutoksia.	Vedenpinta kullekin suopinnan tasolle tyypillisissä rajoissa.
3	Valtaosa suosta ojittamatonta. Aapasuon reunaojitus ei kauttaaltaan estä luonnollista vaihtumista kangasmetsään (tms.); merkittävää kuivahtamista ei suon muissa osissa. Keidassoiden laideosissa voi olla laajalti vesitalouden muutoksia.	Suokasvillisuudessa ei muutoksia suon reunavyöhykettä lukuun ottamatta. Keidassoilla laiteella puuvartisten kasvien osuus voi olla merkittävästi lisääntynyt.	Suoveden pinta alentunut ojien tuntumassa, joskus myös suon pinta.

Luonnontilaisuuteen perustuva yleisen luontoarvon luokittelu

2	Suolla ojitettuja ja ojittamattomia osia. Ojitus estää hydrologisen yhteyden suon ja ympäristön välillä. Osalla ojittamatonta alaa kuivahtamista. Keidassoilla ojitus on muuttanut myös reunaluisun ja keskustan vesitaloutta.	Suolle tyypillinen kasvistoaines kärsinyt; varpuisuus voi olla lisääntynyt välipinnoilla; merkkejä puuston kasvun lisääntymisestä tai taimettumisesta. Osalla suon ojittamatonta alaa kasvillisuusmuutoksia. Keidassoiden keskiosien muutokset voivat laidetta lukuun ottamatta olla vähäisiä.	Suoveden pinta voi olla hivenen alentunut kauempanakin ojista, jos ne ovat "puhkaisseet" laajoja rimpiä tai keidassoiden kuljuja taikka allikoita. Suon ennallistamisen tai suolle tulevien pisto-ojien aiheuttamat taikka esim. penkkateiden patoamat vettymät kuuluvat tähän luokkaan.
1	Vesitalous muuttunut kauttaaltaan, kasvillisuusmuutokset selviä.	Puuston kasvu selvästi lisääntynyt ja/ tai alue taimettunut/ metsittynyt. Kasvillisuusmuutokset voivat kauttaaltaan ojitetuillakin alueilla olla hitaita. Alue voi olla myös jäkälöitynyt tai karhunsammaloitunut vailla merkittävää puustokerrosta.	Suoveden pinta kauttaaltaan alentunut.
0	Muuttunut peruuttamattomasti: vesitalous muuttunut, kasvillisuuden muutos edennyt pitkälle.	Kasvillisuus muuttunut kauttaaltaan ja sen kehitys osissa tapauksista edennyt turvekangasvaiheeseen.	

Luokat 5 ja 4

- Luonnontilaa muuttavaa käyttöä ei kohdisteta luonnontilaisille soille. Yhteiskunnallisesti erityisen tärkeät hankkeet, joiden kohdentamiseksi muille alueille ei käytännössä ole vaihtoehtoja, ovat mahdollisia.

Luokat 3 ja 2

- Luonnontilaa muuttava käyttö ei ole suositeltavaa luokan 3 soilla, mutta on poikkeustapauksissa (kuten alueellisesti merkittävässä hankkeissa) mahdollista, mikäli suon yleinen luontoarvo on seutukunnan ojitusasteen perusteella alhainen, erityiset luontoarvot eivät ole mainittavia ja seutukunnan suoluonto on määrällisesti runsas.
- Luokan 2 soilla luonnontilaa muuttava käyttö on mahdollista, jos suon yleinen luontoarvo on seudun ojitusasteen perusteella keskimääräistä alhaisempi eivätkä erityiset luontoarvot ole merkittäviä.

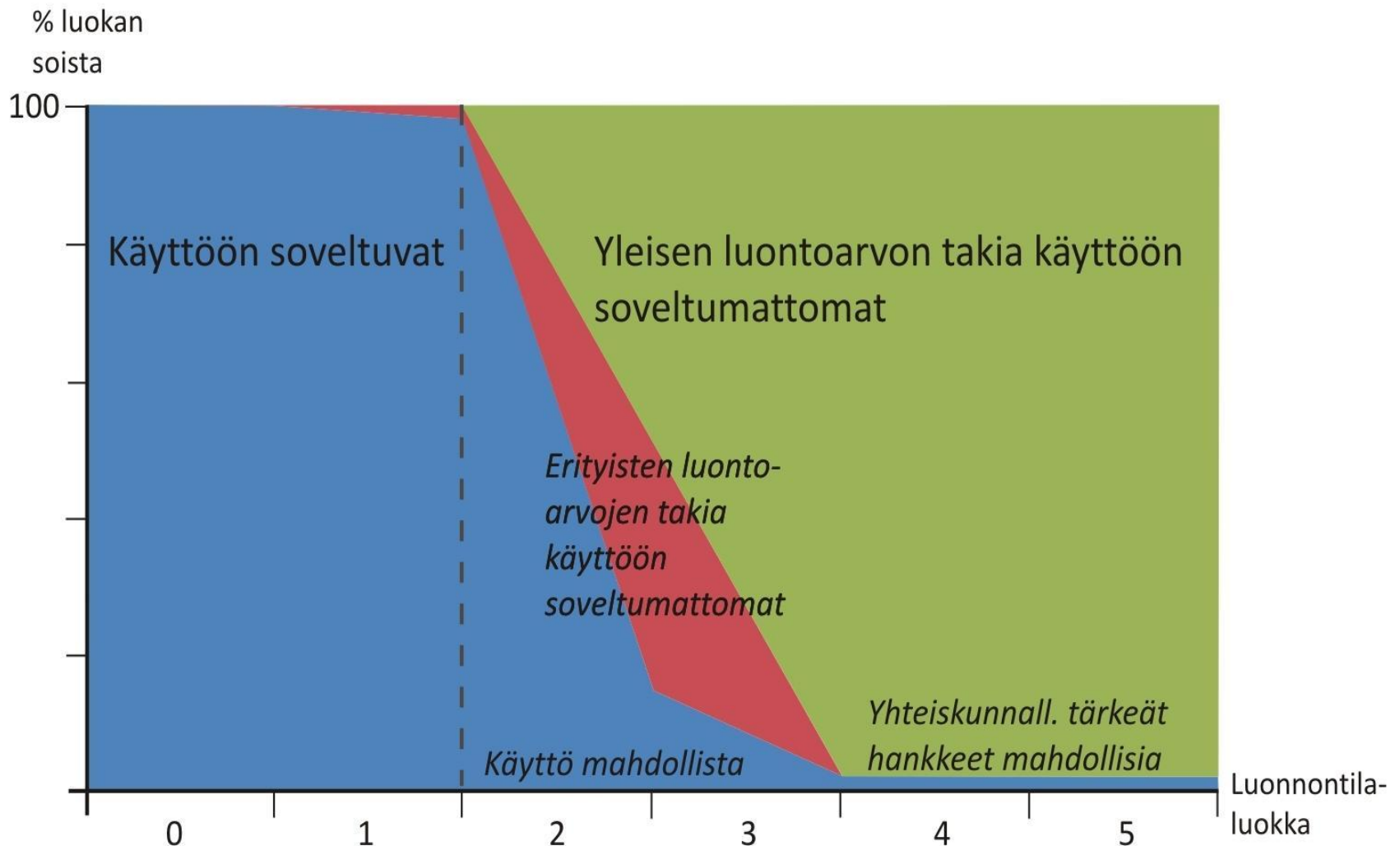

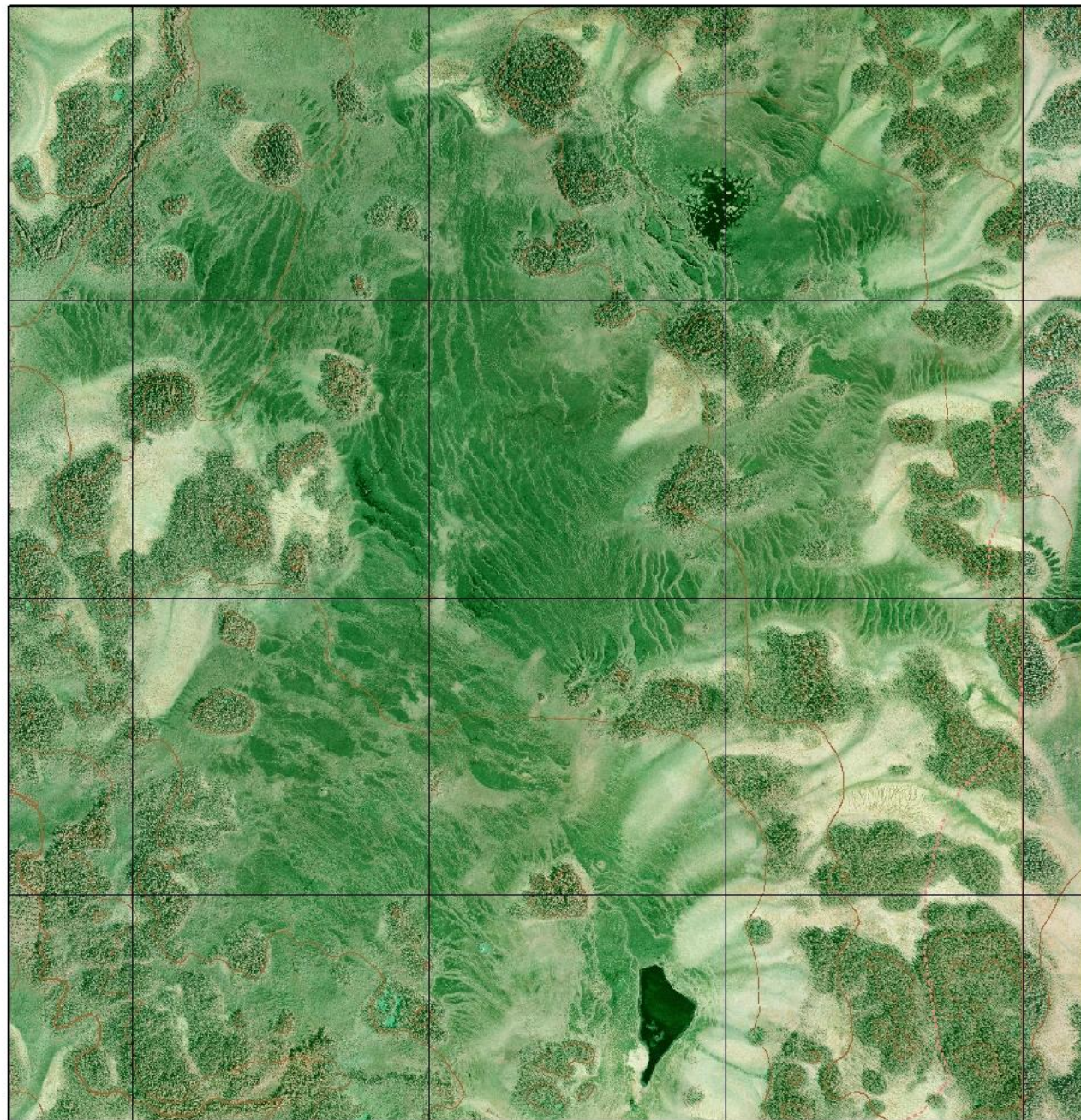
Luokat 1 ja 0

- Luonnontilaa muuttava käyttö suositellaan kohdistettavaksi luonnontilansa menettäneille soille. Tähän luokkaan kuuluvat suot ovat pinta-alallisesti hallitsevia pääosassa maata.

Luonnontilaisuusasteikon soveltamiseen ja käytännön tilanteita ratkaisemaan perustetaan asiantuntijoista ja toimijoista koostuva työryhmä.

Suolunnon tilaa muuttavan käytön kohdentamisen periaatekuva

4

PARATIISINSUO

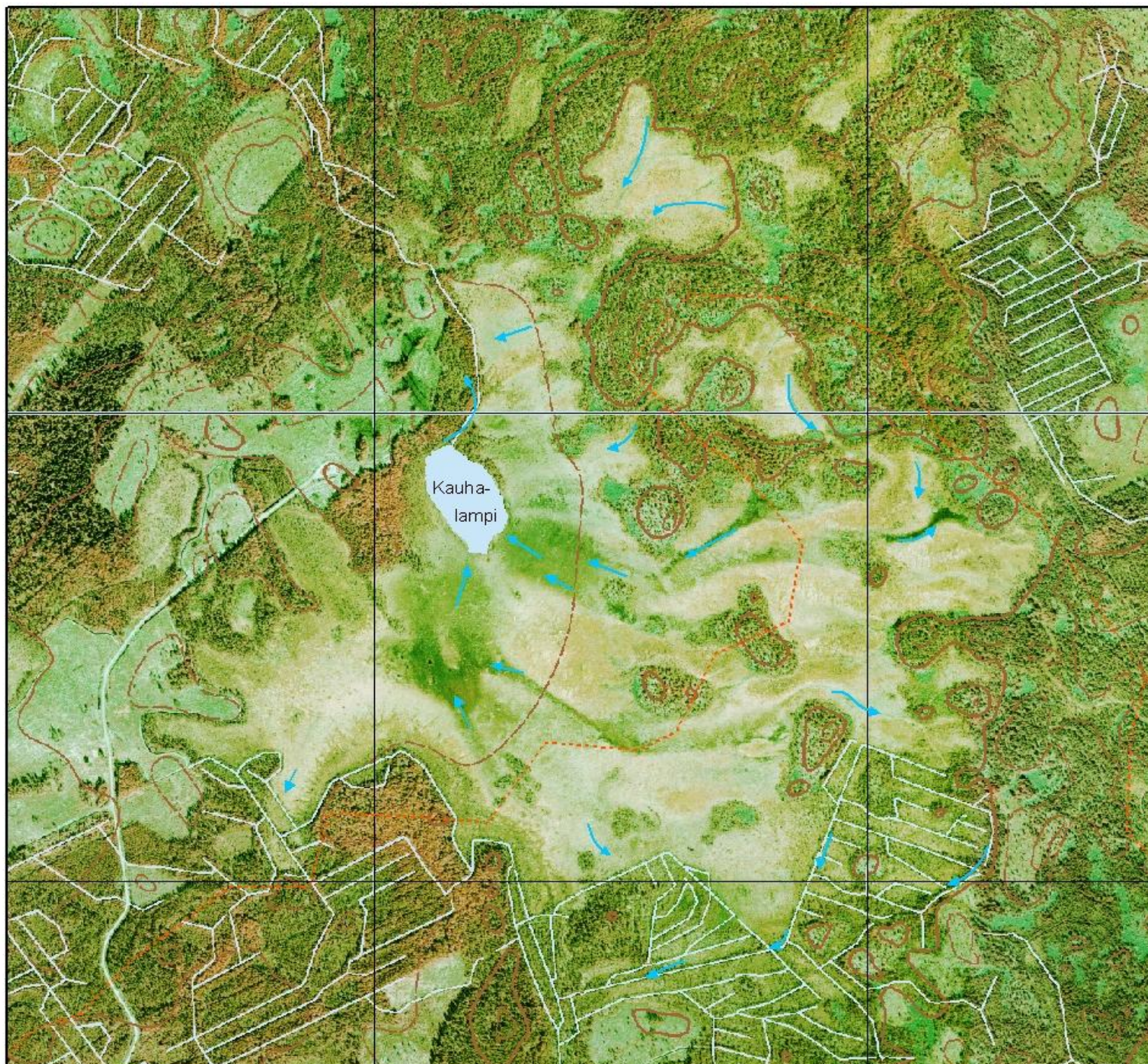
Pudasjärvi

0 125 250 500 Meters

Valuma-alueajat

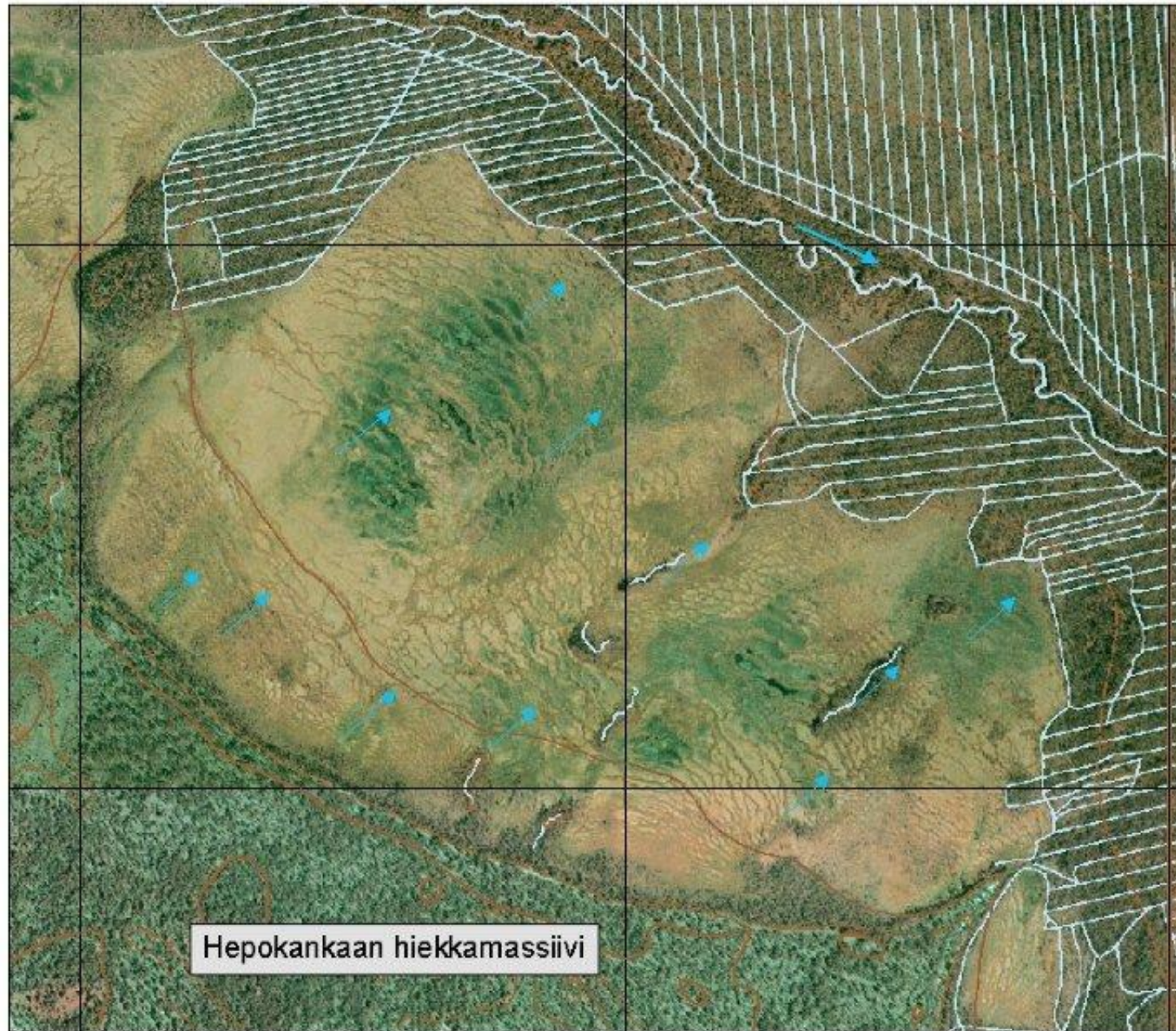
Pohjakartta (c) FM-Kartta Oy 2001

#3

HETESUO

li

0 125 250 500 Meters

Pohjakartta (c) FM-kartta 2000 ja 2005

ohjanmaan elinkeino-,
a- ja ympäristökeskus,
tekijän nimi ja osasto>

3

METSOSUO

Pudasjärvi

0 125 250 500 Meters
|-----|-----|-----|

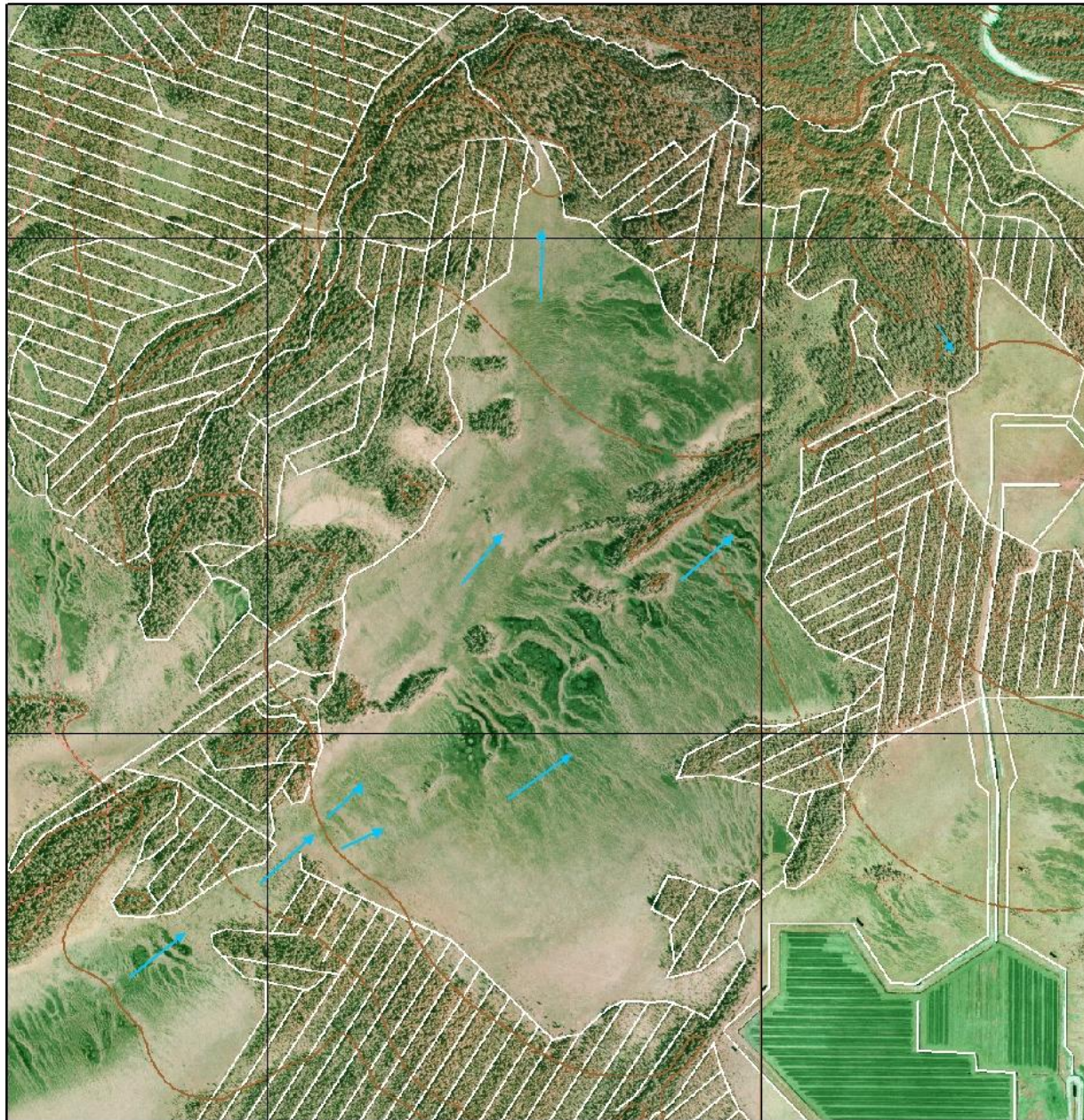
Pohjakartta (c) FM-kartta Oy 2001

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus,
<tekijän nimi ja osasto>

3

SILIÄSUO

Pudasjärvi

0 250 500 Meters

Vedenjakaja

Pohjakartta (c) FM-kartta Oy 2001

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus,
<tekijän nimi ja osasto>

2

PARKONNEVA

Pyhäjärvi

2

PEURANEVA

Siikalatva

0 125 250 500 Meters

1: 11 000

Pohjakartta (c) Karttakeskus 2009

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus,
<tekijän nimi ja osasto>

#1

PALONEVA

Siikalatva

0 125 250 500 Meters

Pohjakartta (c) FM-kartta 2000

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus,
<tekijän nimi ja osasto>

1

"HALKONEVA"

Kärsämäki

0 125 250 500 Meters

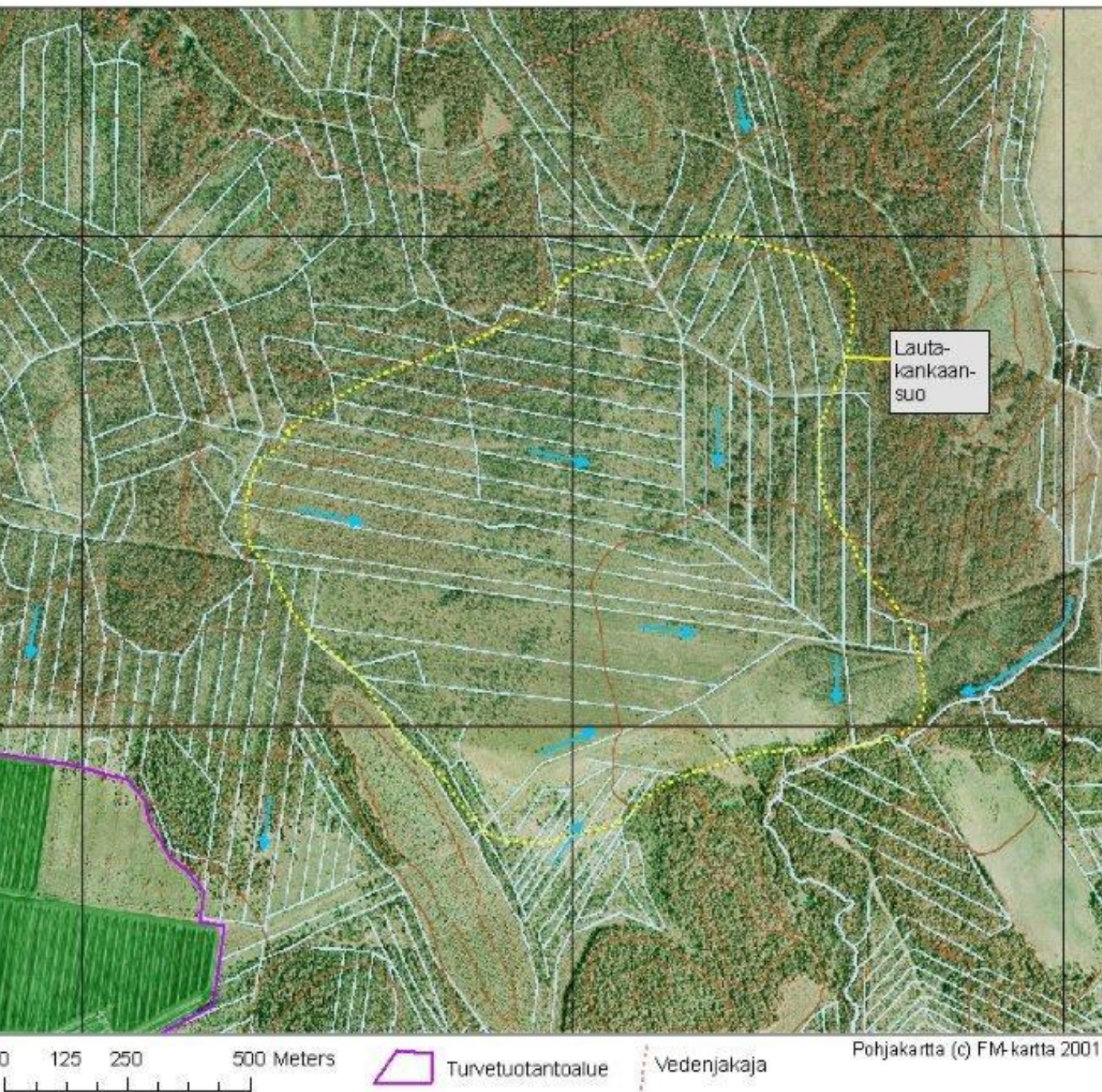
Pohjakartta (c) FM-kartta 2001

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus,
19
<tekijän nimi ja osasto>

1

LAUTAKANKAANSUO

Pudasjärvi/ Ranua

ohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus,
20
<tekijän nimi ja osasto>

0

KANANEVA

Siikalatva

0 125 250 500 Meters

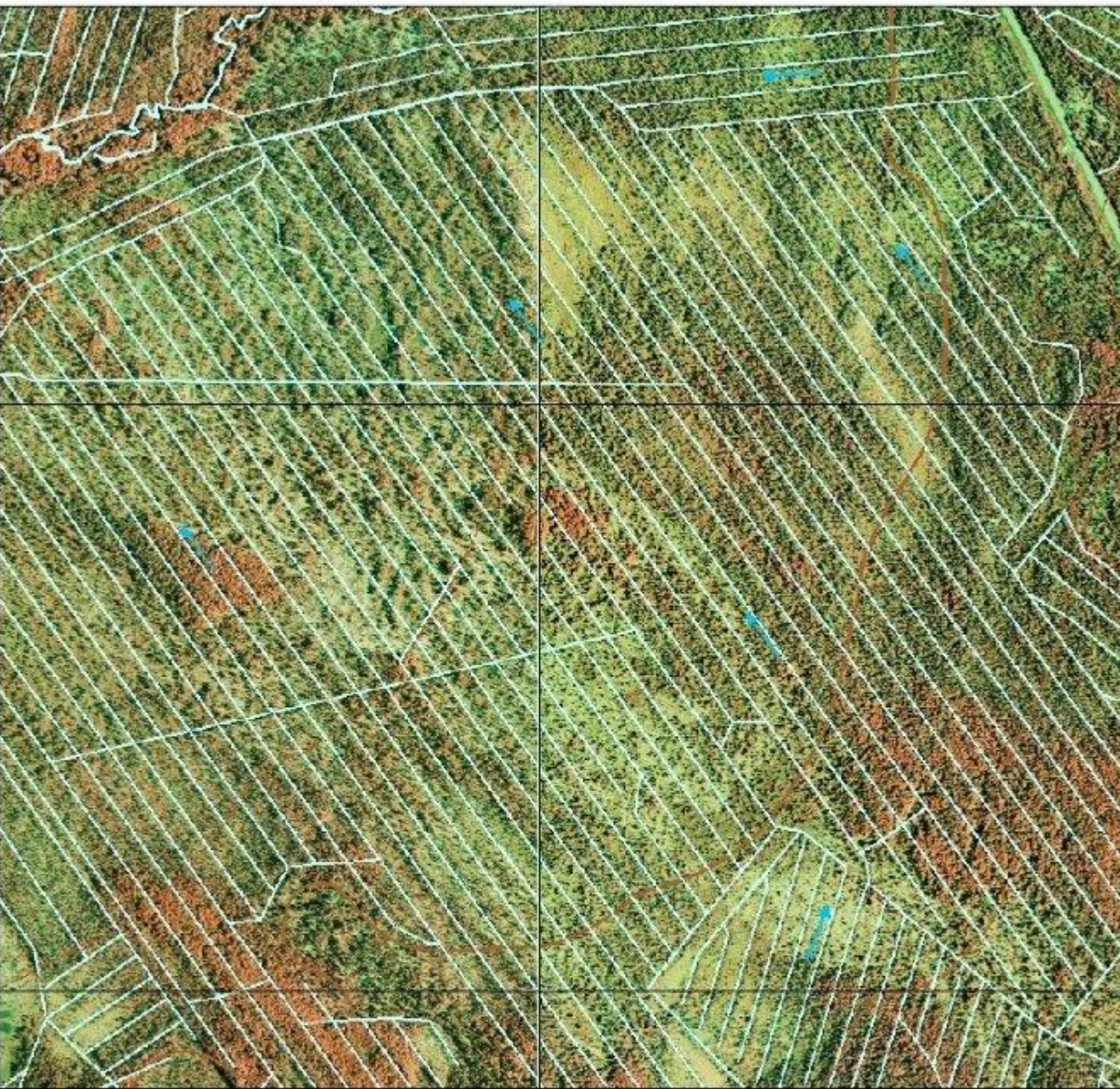
Pohjakartta (c) FM-kartta 1999

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus,
21
<tekijän nimi ja osasto>

0

HANGASNEVA

Pyhäntä

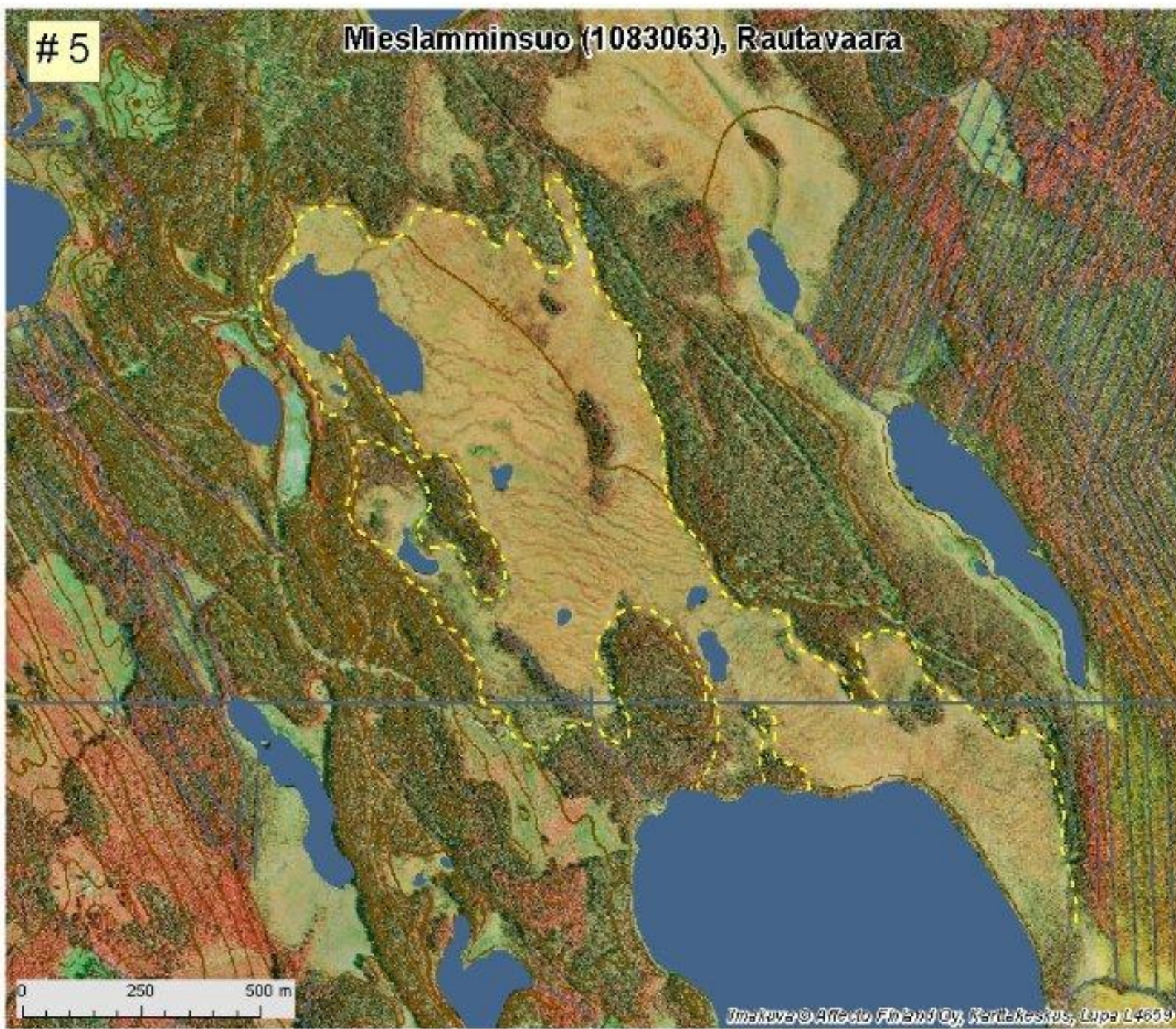
0 125 250 500 Meters

Pohjakartta (c) 2003

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus,
<tekijän nimi ja osasto>

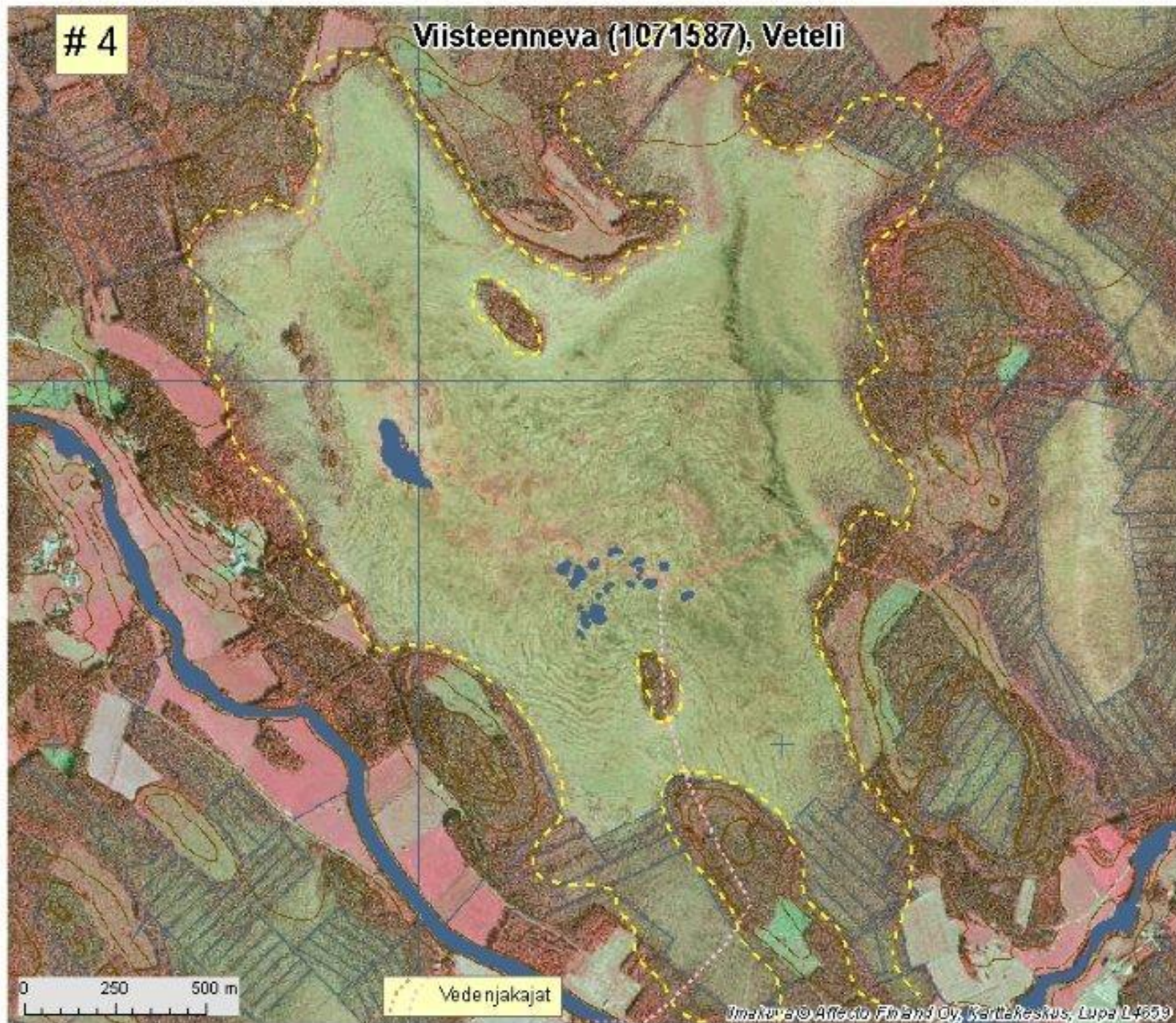
5

Mieslamminsuo (1083063), Rautavaara

4

Viisteenneva (1071587), Veteli

Imakuva © Arctico Finland Oy, Karttokeskus, Lupa L4659

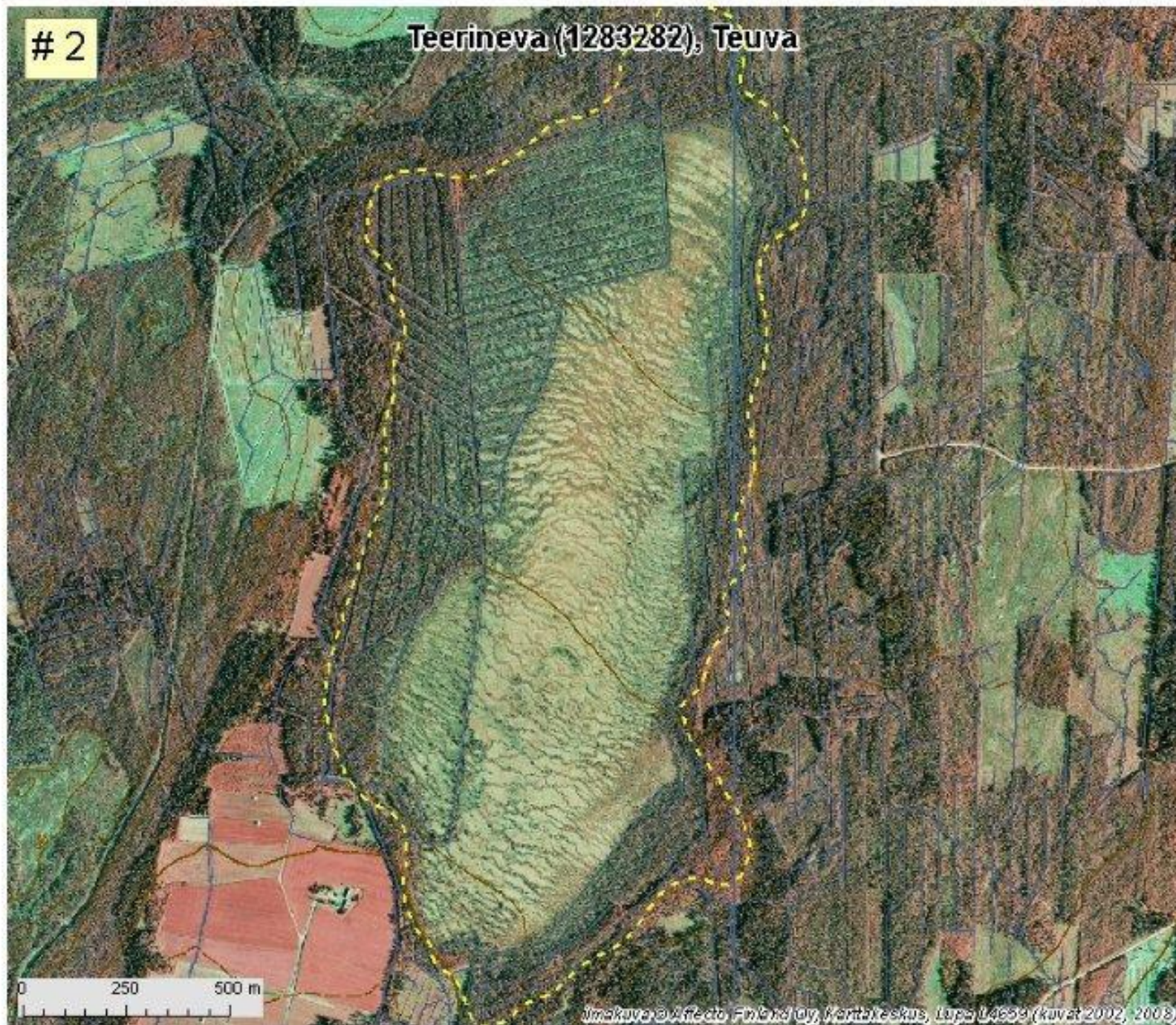
3

Riipanneva (1064452), Veteli

2

Teerineva (1283282), Teuva

1

Leteensuo (1625712), Hattula

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet turvetuotantoalueiksi varataan ***jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita*** ja käytöstä poistettuja suopeltoja

turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset

Luonnontilaisuuden luokitteluun kuuluu oleellisesti

- **alueellinen suhteuttaminen**, koska soiden ojitustilanne vaihtelee suuresti eri puolilla maata
- ojittamattoman suon merkitys luonnon monimuotoisuuden kannalta on suurempi paljon ojitetuilla alueilla
- alueellisen tilanteen tarkasteluun suositellaan seutukuntakohtaista jakoa
- alueellisen suhteuttamisen tuloksena saadaan suoyhdistymän **yleinen luontoarvo**

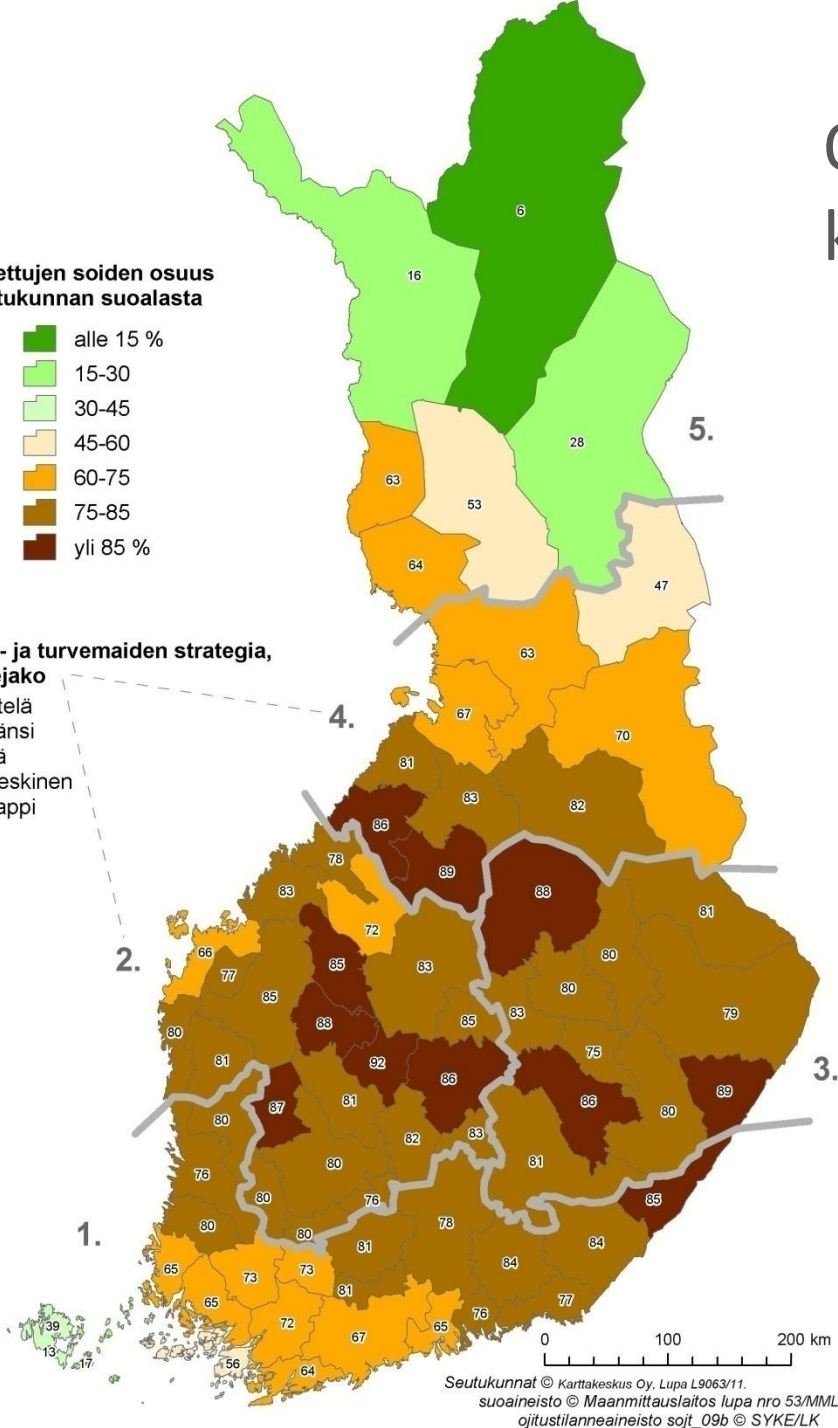
Ojitustilanteen huomioiminen kokonaisarvioinnissa

Ojitettujen soiden osuus seutukunnan suoalasta

Suo- ja turvemaiden strategia, aluejako

1. Etelä
2. Länsi
3. Itä
4. Keskinen
5. Lappi

Ojitettujen soiden osuus seutukunnan suoalasta	Vaikutus suon yleiseen luontoarvoon	
> 85 prosenttia	lisää	++
75 – 85 prosenttia	lisää	+
60 – 75 prosenttia	0-taso	
< 60 prosenttia	vähentää	-

Luonnontilaisuuden luokitteluun kuuluvat oleellisesti myös

Erityiset luontoarvot, joita ovat ainakin

- suoyhdistymän,
- suotyyppien,
- kasvilajiston,
- linnuston,
- vesimuodostumien ja
- soihin liittyvien metsien arvot